

PEDAGOGIK JAMOADA IJTIMOIIY SOG‘LOM MUHITNI O‘RNATISH VA BARQARORLASHTIRISH

Xamzayeva Kamola Rustamovna
Toshkent viloyati Ixtisoslashtirilgan
madaniyat maktabi psixolgi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada pedagogik jamoada ijtimoiy sog‘lom muhitni shakllantirish va uni barqarorlashtirish masalalari yoritiladi. Jamoa a‘zolari o‘rtasidagi munosabatlar, psixologik iqlim, o‘zaro hurmat va hamkorlikning ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, sog‘lom muhitni yaratishda rahbar va psixologning o‘rni hamda samarali usullar ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: pedagogik jamoa, ijtimoiy muhit, psixologik iqlim, hamkorlik, kommunikatsiya, motivatsiya, liderlik, konfliktlarni hal qilish, jamoaviy ish, sog‘lom muhit.

KIRISH

Pedagogik jamoada sog‘lom ijtimoiy muhitni o‘rnatish — o‘zaro hurmat, ochiq muloqot, empatiya va kasbiy hamkorlikni rivojlantirishni anglatadi. Rahbarning demokratik uslubi, nizolarni konstruktiv hal etish, pedagoglarning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlash hamda jamoaviy tadbirlarni muntazam o‘tkazish muhitni barqarorlashtiradi.

Pedagogik jamoada sog‘lom muhitni shakllantirish va barqarorlashtirish bosqichlari:

Rahbarning o‘rni va uslubi: Rahbar pedagoglar bilan ishlashda innovatsion usullar, demokratik boshqaruv, ochiq muloqot va shaffoflik tamoyillariga amal qilishi lozim.

Axloqiy va ruhiy iqlim: Jamoada o‘zaro hurmat, bir-birini qo‘llab-quvvatlash, kasbiy hamkorlik va adolat tamoyillarini o‘rnatish, "ustoz-shogird" an‘analarini rivojlantirish muhim.

Nizolarni boshqarish: Nizoli vaziyatlarni erta aniqlash va ularni konstruktiv, dialog yo‘li bilan hal etish, ijtimoiy-psixologik keskinlikni kamaytiradi.

Pedagoglarning motivatsiyasi: O‘qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirishga sharoit yaratish, yutuqlarini e‘tirof etish va moddiy-ma‘naviy rag‘batlantirish.

Ijtimoiy-psixologik muhitni barqarorlashtirish: Jamoa a‘zolari o‘rtasida ochiq va samimiy munosabatlarni mustahkamlash, jamoaviy tadbirlar, treninglar va dam olish kunlarini tashkil etish, o‘zaro ishonchni oshiradi.

Sog‘lom muhitning asosiy belgilari:

Pedagoglar o‘z fikrini erkin ayta olishi.

Nizolarning ochiq va o‘zaro hurmat bilan yechilishi.

Jamoda ijobiy ruhiy kayfiyat va kasbga sodiqlik.

Rahbar va pedagoglar o‘rtasidagi hamkorlik

Pedagogik jamoa ta’lim muassasasining asosiy tayanchi bo‘lib, undagi ijtimoiy-psixologik muhit o‘quv-tarbiya jarayonining samaradorligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Jamoda sog‘lom muhitning mavjudligi pedagoglarning ish faoliyatiga ijobiy ta’sir etadi, ularning kasbiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi va o‘quvchilar ta’lim sifatini oshiradi.

Ijtimoiy sog‘lom muhit deganda jamoa a’zolari o‘rtasida o‘zaro hurmat, ishonch, hamkorlik va qo‘llab-quvvatlash mavjud bo‘lgan psixologik iqlim tushuniladi. Bunday muhitda pedagoglar o‘z fikrlarini erkin bayon eta oladi, yangiliklarga ochiq bo‘ladi va jamoaviy ishlarda faol ishtirok etadi.

Pedagogik jamoada sog‘lom muhitni o‘rnatishda rahbarning roli muhimdir. Rahbar adolatli, ochiq va qo‘llab-quvvatlovchi bo‘lishi, jamoa a’zolari bilan samarali kommunikatsiya o‘rnatishi zarur. Shuningdek, har bir xodimning mehnatini qadrlash va rag‘batlantirish jamoada ijobiy kayfiyatni shakllantiradi.

Jamoda sog‘lom muhitni shakllantirishda kommunikatsiya muhim omil hisoblanadi. Ochiq va samimiy muloqot o‘zaro tushunishni oshiradi, kelishmovchiliklarning oldini oladi. Pedagoglar o‘rtasida fikr almashish, tajriba o‘rtoqlashish va hamkorlik faoliyati jamoani mustahkamlaydi.

Konfliktlarni to‘g‘ri boshqarish ham muhim vazifalardan biridir. Har qanday jamoada turli fikrlar va qarashlar bo‘lishi tabiiy. Muhimi, bu kelishmovchiliklarni konstruktiv tarzda hal qilishdir. Psixologik treninglar va suhbatlar orqali konfliktlarni kamaytirish mumkin.

Pedagogik jamoada motivatsiyani oshirish sog‘lom muhitni barqarorlashtirishga xizmat qiladi. Rag‘batlantirish, ijobiy baholash va kasbiy rivojlanish imkoniyatlarini yaratish pedagoglarning ishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

Shuningdek, jamoaviy tadbirlar, seminarlar va treninglar orqali pedagoglar o‘rtasida ijobiy munosabatlar mustahkamlanadi. Bu esa jamoaning birlashuviga va umumiy maqsad sari harakat qilishiga yordam beradi.

Maktab psixologi jamoada sog‘lom muhitni yaratishda muhim rol o‘ynaydi. U pedagoglarning psixologik holatini o‘rganadi, maslahatlar beradi va stressni kamaytirish bo‘yicha treninglar tashkil etadi.

Zamonaviy ta’lim muassasalarida sog‘lom muhitni ta’minlash uchun innovatsion yondashuvlar ham qo‘llanilmoqda. Jamoaviy loyiha faoliyati, interaktiv metodlar va ochiq muloqot tizimi bu borada samarali natijalar beradi.

Bolalar psixologiyasi va pedagogikasi sohasida mashhur mutaxassislardan biri Adem Gunesh pedagoglarga, ota-onalarga hamda psixologlarga foydali maslahatlar bergan. Uning maslahatlari asosan bolaning ruhiy salomatligi, hissiy ehtiyojlari va sog'lom rivojlanishiga qaratilgan. Uning fikricha "Bola tarbiyasining asosi – muhabbatdir." Bola ustida nazorat o'rnatishdan ko'ra, uni tushunishga harakat qilishni, ta'lim muhiti mehrga boy bo'lishi kerakligini, shunda bola o'zini xavfsiz his qilishi va o'rganishga tayyor bo'lishini takidlagan. Bundan tashqari pedagoglarga qarata bolaga emas, o'zingizga nazar soling "Agar bir bola tinchlanmasa, muammo bolada emas, atrofdagilarda bo'lishi mumkin. ba'zida pedagoglar o'z stresslarini bola ustiga ko'chirishadi. Shuning uchun o'z hissiy holatingizni nazorat qilish ham tarbiyaning muhim qismidir." deydi. Tarbiya — bu nafaqat dars, balki namuna bo'lishdir. So'zlaringizdan ko'ra, xulq-atvoringiz kuchliroq tarbiya vositasidir" deb yozadi o'zining bolalar tarbiyasiga bag'ishlangan kitobida.

Bugungi kunda pedagoglarning rivojlanishi deganda biz faqat toifa testlariyu fan sertifikatlarini olishni nazarda tutamiz aslida o'qituvchi o'z mutahassislik fani bilan birgalikda yondosh fanlar, siyosiy, falsafiy, ma'naviy dunyoqarashini kengaytirib borish, o'zining amaliyot davrida egallagan tajribalariyu bilimlarini kasbdoshlariga o'rgatish va o'rganish uslubiy tavsiyalarni ishlab chiqish nazarda tutiladi. Har qanay ma'naviy yetuk, keng tafakkurli, ijodkor, yaratuvchan, mas'uliyatli inson o'zida ma'naviy ustoz maqomini ifoda etadi.

Pedagogik jamoada o'zaro hurmat, ma'naviy sog'lom muhitni tarkib topishi uchun quyidagi usullarni taklif qilamiz:

Rahbariyatdan boshlanadigan hurmat tamoyillari

Rahbar o'zi namuna bo'lishi kerak: muloyimlik, odob, tenglik, xolislik.

Barcha xodimlarga hurmat bilan munosabatda bo'lish — har qanday lavozimdagi pedagog uchun qadrlanish hissini beradi.

Ochiq va halol muloqot muhitini yaratish

Jamoa a'zolari o'z fikrini erkin ayta oladigan, tinglanadigan va qadrlanadigan muhit yaratilishi kerak.

O'zaro tushunmovchiliklar ochiq va samimiy tarzda, hurmat doirasida hal qilinishi lozim

Doimiy ravishda jamoaviy tadbirlar o'tkazish

Seminarlar, treninglar, team-building (jamoaviy ruhni oshiruvchi) mashg'ulotlar orqali o'zaro ishonchni kuchaytirish mumkin.

Bayram tadbirlari, sport musobaqalari, ijtimoiy loyihalar orqali jamoa birligiga erishiladi.

Bir-birining mehnatini qadrlash

Har bir pedagogning yutuqlari va sa'y-harakatlarini ochiq e'tirof etish.

Yutuqlarga birgalikda quvonish, yordamga muhtoj bo'lsa — bir-biriga ko'mak berish.

Tenglik va adolat prinsiplari

Hech kimga nisbatan kamsitish, tarfkashlik yoki e'tiborsizlik bo'lmasligi kerak.

Yangi ish boshlagan pedagoglarga tajribali o'qituvchilarning iliq yondashuvi, ko'mak ko'rsatishi muhim.

Muomala madaniyatini oshirish

Pedagoglar o'rtasida etik muloqot, muomala qoidalari, hamkasblarga murojaat madaniyati doimo rivojlantirilishi zarur.

Salbiy fikrlar yoki tanqidiy mulohazalar ham konstruktiv va hurmat bilan bildirilishi kerak.

Baholash va rag'batlantirish tizimini adolatli tashkil etish

Xodimlar orasida raqobat emas, hamkorlik muhitini kuchaytirish.

Rag'batlantirish mezonlari shaffof va barcha uchun tushunarli bo'lishi kerak.

Pedagogik jamoada o'zaro hurmatni shakllantirish nafaqat sog'lom ish muhitining garovi, balki ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladigan asosiy omillardandir. Hurmat muhitini yaratish rahbariyatning adolatli boshqaruvi, ochiq muloqot, mehnatni qadrlash, tenglik va madaniyatli muomalaga asoslanadi. Bu jarayonda har bir pedagogning faolligi, hamkorlikka ochiqqligi va ijobiy yondashuvi katta ahamiyatga ega. Jamoada o'zaro ishonch, samimiyat va bir-birining mehnatiga nisbatan hurmat bo'lsa, ta'limtarbiya jarayonining samaradorligi sezilarli darajada ortadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, pedagogik jamoada ijtimoiy sog'lom muhitni o'rnatish va barqarorlashtirish — ta'lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Bu jarayon rahbar, pedagog va psixologlarning hamkorligi asosida amalga oshiriladi. Sog'lom muhit esa jamoaning samarali faoliyat yuritishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 21.06.2024 yildagi PQ-232-son
2. Sh.Mardonov va boshqalar-Pedagogik aksiologiya T.:fan texnologiya 2013 15-bet]
3. Rohatoy Safarova,-Ijtimoiy emotsional ta'lim metodikasi. YangiO'zbekiston gazetasi 7.09.2025
4. Adem Gunesh-jazosiz tarbiyaT.: "Yangi asr avlodi" 2023.
5. Ziyonet